KOMORNI ZBOR PENTAKORD

Organizirana pevska dejavnost v Podgradu se je začela konec leta 1982, ko je pobudnik kulturnih in družabnih dejavnosti v vasi Anton Corel starejši, predlagal, da bi s prijatelji petja začeli redno vaditi slovenske ljudske pesmi in nastopati na lokalnih prireditvah. Skupina, ki se je imenovala Moški pevski zbor Podgrad, je v začetku štela le 9 članov. Vadili so ob spremljavi harmonike, brez notnega gradiva, kar po posluhu. Tako je šlo nekaj let, vendar s skromnimi dosežki.

Po dveh manj uspešnih nastopih, na občinski reviji pevskih zborov so spoznali, da samo ljubezen do petja in volja do vadbe ni dovolj, ampak je treba za kakovostni vrh pridobiti ustrezno strokovno vodstvo. Krajši čas je zbor vodil prof. Janez Žnidar, pozneje pa je vodstvo zbora s posredovanjem Občinske zveze kulturnih organizacij postopoma prevzel prof. Miro Kokol.

Strokovno in redno delo sta hitro dvignila kakovost zbora in pritegnila vse več novih pevcev, deloma tudi iz okoliških krajev (Zalog, Kašelj, Polje, Sostro, Dragomelj). Zbor se je kmalu povečal na 20 članov in postal opažen tudi v občinskem merilu. Namesto klasičnega domačega programa moških zborov ta išče drugačne zvočne barve, na primer v svežih harmonizacijah ljudskih napevov svetne in duhovne vsebine slovenskega in drugih narodov, se spogleduje z evropskimi mojstri, polifonim petjem ipd. Leta 1990 se je zbor preimenoval v Komorni zbor Podgrad, kmalu zatem je vzniknila ideja o harmonski obogatitvi štiriglasnega moškega zborovskega zvoka z altovsko komponento. Pevk ni bilo težko najti in po nekaj uspešno izvedenih petglasnih skladbah so ugotovili, da je bil sprejem pri poslušalstvu ugoden. Pevci so zato sprejeli petglasje za svojo značilnost in si nadeli novo ime Komorni zbor PENTAKORD (iz grščine: pet strun).

Takšen je kratek opis desetletnega organiziranega zborovskega petja v Podgradu. Poleg drugih dejavnostih se je začelo potem, ko so si vaščani leta 1978 postavili skromen kulturni dom in leta 1985 ustanovili kulturno prosvetno društvo Podgrad. Njegov predsednik je prof. dr. Viktor Grilc.

KOMORNI ZBOR PENTAKORD

Komorni zbor Pentakord je letošnjega aprila z jubilejnim koncertom v Kulturnem domu Španski borci praznoval 10-letnico delovanja. Zbor šteje trideset članov in je v zadnjih letih pod vodstvom prof. Mira Kokola iz skromnih začetkov prerasel v skupino, ki nas lahko dostojno zastopa na različnih prireditvah v občini in izven njenih meja. Poleg koncertov v domačem okolju je zbor večkrat nastopal v Ljubljani, na Reki in na Ptuju. Zbor redno sodeluje na občinskih srečanjih pevskih zborov ter na tradicionalnih pevskih taborih v Šentvidu pri Stični. Njegova programska usmeritev so ljudske in umetne pesmi domačih avtorjev in tujih skladateljev.

Pevski zbor Pentakord na srečanju pevskih zborov Lj. Moste-Polje, ki je bilo 5. maja 1993 v KD Španski borci. (Foto: Borut Krajnc)

KNJIŽNICA JOŽETA MAZOVCA

Nekaj dni po prejemu občinske nagrade za razvoj knjižničarstva in organizacijo prireditev je knjižnica Jožeta Mazovca ustavila nakup knjig, saj je porabila denar, ki ji je bil namenjen do konca junija. To se je zgodilo kljub temu, da so kupovali minimalno število naslovov. Po standardih bi morali kupovati po dvajset izvodov enega naslova, tako pa je dobila vsaka enota le po en izvod. To pa celo ne velja za vse knjige, saj so po besedah ravnatelja knjižnice Janeza Laha nekatere cene knjig obupne. Mesto Ljubljana nakazuje finančna sredstva iz skupnega sklada, namenjenega za kulturo redno, medtem ko je republiški proračun precej skrčen. Knjižnica zato ne more zadovoljivo opravljati splošno izobraževalne in kulturne funkcije, da o informacijski niti ne govorimo. Lani so v prijavi programa dejavnosti Mestnemu sekretariatu za izobraževanje, raziskovalno dejavnost, kulturo in šport na osnovi normativov in standardov, ki veljajo za matično knjižnico načrtovali nakup 17.589 knjižnih enot, kupili pa so le 7515 knjižnih enot.

Knjižnica vsebuje 60% strokovnega in 40% leposlovnega gradiva. Podjetja ne izkoriščajo knjižnično gradivo ali informacijski sistem, ki omogoča medknjižnično izposojo. V moščanski knjižnici namreč lahko po računalniški mreži poiščejo v drugih knjižnicah po Sloveniji željeno knjigo. Žal te možnosti posamezniki in podjetja do zdaj še ne izkoriščajo, čeprav zanjo menda vedo.

V knjižnici bi tudi želeli, da bi na predstavitve knjig prišlo več ljudi. Te prireditve so vez med bralci in živo kulturo. Pri tej obliki dejavnosti v knjižnici vztrajajo, ker je pomembna za kulturni utrip vzhodnega dela glavnega mesta naše države. V knjižnici so namreč nastopili avtorji odmevnih in pomembnih literarnih del: Drago Jančar, Vida Jeraj-Hribar, Kajetan Kovič, Andrej Inkret in drugi. Knjižnica zgledno sodeluje z založbo Mihelač, medtem ko drugim založbam v glavnem zadostuje, da predstavijo knjige na novinarskih konferencah. Takšna srečanja z avtorji pa ne bi smela biti odvisna zgolj od prizadevanj posameznikov, ampak bi morala biti načrtno in načelno organizirana.

Ob nezavidljivem položaju kulture in s tem tudi knjige je nastala protislovna situacija. Število bralcev in izposoja skokovito narašča, knjižnicam pa primanjkuje sredstev, da bi kupovale knjige. Kako iz tega začaranega kroga?

Ravnatelj knjižnice Janez Lah prejema nagrado iz rok podpredsednika občinske skupščine Viljema Celestine (Foto: Borut Krajnc)

KNJIŽNICA JOŽETA MAZOVCA

Knjižnica Jožeta Mazovca je v vseh svojih petih enotah uvedla računalniško poslovanje. Vključila se je v knjižničarsko-informacijski sistem ter v sistem znanstvenih in tehničnih informacij, kar ji omogoča vstop v evropske informacijske centre.

Knjižnica je poleg osnovne dejavnosti razvila še vrsto oblik dela z bralci, ki zajema predstavitve knjig sodobnih slovenskih avtorjev, tedenske ure pravljic, glasbeno ustvarjalnost in poustvarjalnost.

V svoj program vključuje gradiva in literaturo za gospodarstvo.

V letu 1992 je knjižnica imela 17 000 aktivnih članov, ki so obiskali njene enote več kot 200 000-krat.

I. EXTEMPORE ZAJČJA DOBRAVA

1 Turistično društvo Zajčja Dobrava, ki deluje na območju Zadobrove, Sneberij, Novega Polja in Zaloga, želi poživiti in približati dejavnosti v Krajinskem parku Zajčja dobrava prebivalcem občine Ljubljana Moste-Polje in tudi drugim Ljubljančanom. S tem namenom smo se odločili, da bomo v dneh od 4. do 6. junija 1993 organizirali. I. EXTEMPORE ZAJČJA DOBRAVA. K sodelovanju smo povabili priznane akademske slikarje in sicer bodo sodelovali:

Domači umetniki:

Gustav Gnamuš, akademski slikar, profesor na ALU

Irena Špendl akademska slikarka

Ignac Kofol, akademski slikar

Dare Birsa, akademski slikar, grafik

Tadej Pogačar, akademski slikar

Marjan Gumilar, akademski slikar

Gosta:

Lucijan Bratuš, akademski slikar, profesor na ALU

Črtomir Frelih, akademski grafik spec., profesor na PF

Predsednica TD Zajčja dobrava
MARA BENČINA

SPOMINSKA SLOVESNOST V ZAVOGLJU

Letos mineva 400 let od bitke, ki so jo vojevali notranjeavstrijski stanovi (Kranjska, Štajerska, Koroška) in Hrvati s Turki pred Siskom. Ta bitka je bila ena od odločilnih za slovenske pokrajine, saj se je turška moč v bosanskem pašaluku tako zmanjšala, da so Turki potem vpadali le občasno in z majhnim številom vojakov ali akindžijev in martolozov kot so jim pravili naši predniki. Kranjski stanovi so jim bili poslej s svojo vojsko večinoma kos.

Turški konjeniki so po osvojitvi Bosne prvič stopili na slovenska tla 9. oktobra 1408 pri Metliki in oplenili in zažgali vse, kar so dobili, ljudi pa pobili ali odgnali v sužnost. Turki so nato kot roparji vpadali na Kranjsko, Štajersko in Koroško, pa tudi na Primorsko in v Furlanijo skoro vsako leto, večkrat tudi po nekajkrat. Vedno so napravili veliko škode, saj so vse česar niso mogli odnesti s seboj, uničili, požgali vasi in v nekaterih predelih popolnoma iztrebili ljudi. Ker ni bilo ljudi za obdelovanje polj, je precej žrtev pobrala tudi lakota.

Odpor proti Turkom je bil sprva slab ali pa ga sploh ni bilo. Tudi plemiška vojska ni bila ustrezno organizirana. Šele neprestani turški napadi in strah pred tem, da bodo v njihove roke padli Kranjska in dežele Notranje Avstrije, so prisilile cesarja, da je vojsko reorganiziral in jo pripravil za večje bitke. Sleherni prebivalec teh dežel je sodeloval pri gradnji obzidij in utrdb ali protiturških tabotov, kot vojak ali pa s posebnim davkom, kateremu se ni mogel izogniti nihče.

Nekateri so bili samostojni, drugi pa okoli cerkva. Nekateri vrhovi se še vedno imenujejo po kresovih, ki so jih prižigali na njih v opozorilo, da v deželo prihaja Turek.

Tudi kraji v naši občini niso bili izjema. V zapisanem ali ustnem izročilu je ohranjeno, da so kranjski stanovi leta 1491 pri Hrušici premagali Turke. Ob poti od Pečarja proti Javorju nad Zagradiščem je stal protiturški tabor, pozneje pa so ga ljudje preimenovali v Tablar (Tabor). Najbolj živo pa je ustno izročilo, da so Turki leta 1529 pustošili vasi v sedanji KZ Zadvor plenili in ubijali. Tega leta naj bi zavzeli tabor in cerkev v Zavogljah, kjer so iskali zavetje vaščani sosednjih vasi. V cerkev so nato nastanili konje in jo spremenili v hlev. Ponoči se je v cerkev priplazil mežnar in konjem z voskom namazal zobe. Ker naslednji dan niso hoteli jesti, so Turki mislili, da jih je kaznoval krščanski bog, ker so oskrunili njegovo svetišče, in jadrno so pobegnili.

V spomin na te dogodke, ki so bili velikega pomena za poznejše dogodke in za bitko 22. junija 1593, v kateri sta odločilno posegla grof Andrej Turjaški in Adam Ravbar iz Krumperka, bo Turistično društvo Moste-Polje pri cerkvi v Zavogljah organiziral spominsko slovesnost. K sodelovanju so povabili Župnijski urad Sostro, Aktiv kmečkih žena Dobrunje, Gasilsko društvo Sostro, Konjeniški klub Dobrunje, Ribiško družino Vevče in Osnovno šolo Sostro. Prireditev z bogatim sporedom bo v soboto 19. junija, ob 18.00 uri, po njej pa bodo na Kašeljskem hribu zakurili kres. V sami cerkvi pa bo razstavljenih nekaj eksponatov, ki nas bodo sponinjali na Turke.

EDVARD SVETEK

OBČINA TREBELJEVO SKOZI ČAS

Bojana Jerlaha, tajnika krajevne skupnosti Besnica je že od nekdaj privlačevala splošna in krajevna zgodovina. Pred leti je v Naši skupnosti objavljal sestavke o zgodovini in zanimivostih krajev iz naše občine. S tem je ljudi spodbudil, da so mu pozneje pripovedovali in odkrivali še marsikatero podrobnost. Bojan Jerlah se je tako odločil, da v samozaložbi izda knjigo OBČINA TREBELJEVO SKOZI ČAS in iztrga pozabi dogodke in ljudi tega kraja. V SHS je bila drugačna upravna razdelitev. Trebeljevo je kot občina, ki je sestavljala tri župnije, spadala pod litijski okraj.

Avtor v opisu krajev, ki so bili pod občino Trebeljevo, poudari nekatere zgodovinske podatke in opozori na delovanje župnije Prežganje, njenih društev in političnih organizacij. Nato pa po preglednem kronološkem redu od leta 1900 do 1941 opisuje dogajanja v teh krajih. Pred bralcem se zvrstijo veseli in žalostni dogodki; npr. med drugim izve tudi nekaj o tem, kakšni so bili prejemki deklet in kakšno je bilo vreme v določenem letu itd. Besedilo ponazarjajo številne fotografije in kopije vojaških vpoklicev, živilskih kart in drugih dokumentov. Na koncu knjige pa avtor piše o cerkvi sv. Jerneja na Ravnem brdu, objavlja popis krajev, cerkva in cerkvenih znamenitosti v župnijah, ki so bile sestavni del občine, nazadnje pa oriše kulturno izročilo in vidne predstavnike tedanjega območja. Knjigo zaokroža seznam gospodarjev, hišnih imen in naslovov iz leta 1931 ter seznam duhovnikov v Prežganju in Štangi, na Jančah in v Javorju.

Avtor knjige Bojan Jerlah je povedal, da je imel pri zbiranju gradiva veliko težav. Občina je namreč med vojno zgorela, zato je dokumente in drugo gradivo iskal pri posameznikih. Žal se je precej stvari porazgubilo, saj se marsikdo, ki je preurejal hišo, ni zavedal, kakšne dragocenosti lahko vrže proč s staro šaro. Vendar je Bojan Jerlah na srečo nabral dovolj gradiva, tako da je lahko osvetlil pretekle dogodke in prikazal verno podobo časa. Za takratnimi prebivalci in njihovimi dejanji je s pričujočo knjigo ostala neizbrisna sled. Jerlahovo delo OBČINA TREBELJEVO SKOZI ČAS pa je zanimiva za širši krog bralcev, saj je napisana dovolj poljudno in berljivo tako da nam pričara utrip življenja tistega časa.

MKB

Leto 1917

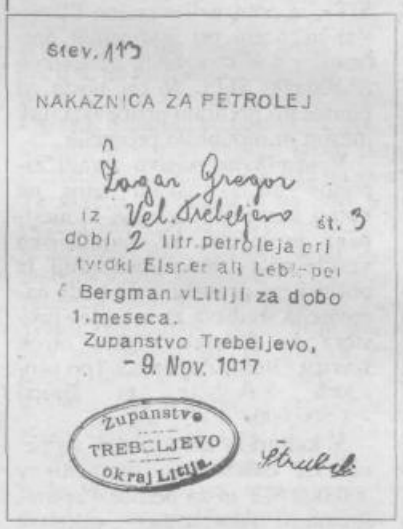

Štev. 113

NAKAZNICA ZA PETROLEJ

Žagar Gregor
iz Vel. Trebeljevo št. 3
dobi 2 litr. petroleja pri
tvrdki Elsner ali Lebl-pri
Bergman v Litiji za dobo
1. meseca.
Županstvo Trebeljevo,
- 9. Nov. 1917

Županstvo TREBELJEVO Okraj Litija

17. IV. – 11. VI. 1917

Praženo kave 1/8 kg pomešane z kavino mešanice 1/4 kg Kaffeemischung

Kranjska. Krain.

Izkaznica za kavo
Kaffeekarte
za čas — für die Zeit
17. IV. – 11. VI. 1917